

RNDr. Petr Zbytovský – půl století v Blatském muzeu

RNDr. Petr Zbytovský, dlouholetý pracovník Blatského muzea v Soběslavi, dosáhl na podzim 2022 životního jubilea 75 let. A když koncem dubna 2023 ukončil profesní kariéru odchodem do důchodu, bylo to téměř po 52 letech na jediném pracovišti. Tato úctyhodná bilance zaslouží připomenutí i proto, že během svého muzejního působení významně přispěl k poznání jihočeské přírody, zejména savců.

P. Zbytovský do Blatského muzea nastoupil záhy po absolvování Přírodovědecké fakulty UK v Praze 22. listopadu 1971 (v té době Okresní muzeum Táborska se sídlem v Soběslavi). Jeho odborné zaměření předznamenala obhájená diplomová práce „Biologie a postnatální vývoj hraboše mokřadního, *Microtus agrestis* (Linn., 1761)“. Následně v r. 1984 získal titul RNDr. Už během studií se pod vedením našeho společného učitele doc. RNDr. Vladimíra Hanáka, CSc. († 2022) zapojil do terénních aktivit v různých oblastech České republiky, například v Krkonoších, na Broumovsku nebo v Novohradských horách. A právě zde, na Žofíně, tenkrát ještě obehaném ostnatými dráty a střeženém příslušníky Pohraniční stráže, dosáhl prvního úspěchu – v srpnu 1969 se mu podařilo chytit myšivku horskou (*Sicista betulina*), která do té doby nebyla z tohoto jihočeského pohoří známá. Pozadí akce má i trochu humorný kontext, který snad stojí za zaznamenání. Na Žofín jsme odjížděli s úkolem nacytat před exkurzí studentů nižších ročníků na ukázkou co nejvíce drobných savců. A V. Hanák nás před odjezdem motivoval slibem jedné lahve „tuzemáku“, pokud ve výčtu druhů bude k vidění i myšivka. Nakonec jsme chytili dva jedince, a tak musel odměnu zdvojnásobit. Ale byla to z jeho strany splátka radostná, protože šlo o důležitý faunistický „objev“.

Vraťme se však do Blatského muzea. P. Zbytovský zde působil zpočátku jako samostatný odborný pracovník a později jako kurátor přírodovědných sbírek – zoolog, v letech 1979–2010 byl zároveň i vedoucím soběslavského pracoviště. Před jeho nástupem byly v soběslavském muzeu badatelské aktivity zaměřené na obratlovce, či konkrétně savce, zcela marginální. Dokládají to pouze jednotlivé přírůstky do sbírek, jejichž základ tvořily starší fondy převedené z muzeí v Táboře a Veselí nad Lužnicí. S příchodem jubilanta nastal zásadní obrat. Po absolvování jednorozhodné vojenské služby v nedaleké tankové posádce v Týně nad Vltavou zahájil bez odkladu soustavný průzkum drobných savců ve faunisticky opomíjeném tábořském regionu. Okruh jeho působení se postupně rozšiřoval z bližšího okolí Soběslavi až do odlehlejších míst okresu, zejména poté, co počáteční dopravní prostředek kolo nahradilo služební auto.

Aniž bychom zabíhali do detailů, je podstatné zmínit výsledky. Během tří desetiletí se z pohledu drobných zemních savců stalo Tábořsko nejlépe prozkoumaným územím u nás a dodnes nebylo toto „prvenství“ překonáno. Získané poznatky dokumentují nejen regionální charakter výskytu některých druhů (například hraboška podzemního, *Microtus subterraneus*), ale přinesly též poznatky širšího významu. P. Zbytovský jako první poukázal ve „svém“ regionu na relativně hojný výskyt rejsce menšího (*Neomys milleri*)*, který byl do té doby považován spíše za druh méně běžný. Ještě významnější bylo ukázkové podchycení začínající areálové expanze bělozubky bělobřiché (*Crocidura leucodon*) v rámci jižních Čech. Celoživotní výsledky shrnul ve dvou stěžejních publikacích – nejprve v odborné studii *Savci Táborska* (2015) a poté ve stejnojmenné knížce (2021, spoluautor M. Anděra), vydané u příležitosti výstavy Husitským muzeem v Táboře, jehož pobočkou Blatské muzeum dnes je.

Postupem času se P. Zbytovský začal podílet na terénních aktivitách i mimo Tábořsko. K sítovému mapování drobných savců České republiky přispěl účastí při odchycích na různých místech od Šumavy po Moravskoslezské Beskydy a Bílé Karpaty. Velkým přínosem byly zejména terénní práce ve faunisticky málo zmapovaném území jihozápadní Moravy. V letech 2001–2010 jsme společně také detailně sledovali drobné savce celé Českomoravské vrchoviny (muzejní granty Ministerstva kultury ČR) a potvrdili její zoogeograficky významnou pozici v rámci našeho území, resp. střední Evropy.